

NATIONAL SECURITY VULNERABILITIES GENERATED BY TERRORISM

Inspector de poliție drd. Ciprian George GÎRLEANU

Inspectoratul de Poliție al Județului Galați / Investigarea Fraudelor

Abstract

Even if the Romanian state has not been a target of the terrorist attacks, once with the assuming of the responsibilities of combating the terrorism phenomenon, confederating with the largest states in the world as part of NATO and UE, Romania could go from being a transit country with resources of preparing terrorism acts to a target country for terrorism attacks. Therefore the fight against terrorism has to be continued with the same intensity as the one after 11 th September 2001 in order to be able to maintain a normality and security climate, which is so necessary for the normal development of a democratic state.

Este cunoscut faptul că teroriștii lovesc mai ales în țările democratice. În astfel de țări, spre deosebire de statele cu regim dictatorial, teroriștii au mult mai multe posibilități de a acționa, de a culege informații și a urmări oameni, fără a se teme de consecințe. În afară de astfel de țări, terorismul se mai manifestă în: societăți în tranziție sau care au posibilități și disponibilități spre a se restructura. În aceste cazuri, terorismul este generat de cei care nu se adaptează la ritmul transformărilor, unii acuzând încetineala acestora, alții, considerându-le prea rapide; țări în care transformările nu au avut suficient succes, cum a fost Franța anulului 1968 sau Grecia, în 1974; țări unde se semnaleză adversități etnice, cum a fost în Grecia, după 1974, în Germania

și Japonia, după război, și în Argentina, după episodul Faulkland; țări cu transformări rapide, unde valorile tradiționale au fost răsturnate, fără a fi avut timpul necesar pentru consolidarea altora noi, cum au fost cazurile Japoniei după război, Spaniei după moartea lui Franco și Turciei; țări și societăți în care există o intoleranță de îndelungată tradiție: Spania, Franța, Grecia, Turcia.¹¹¹

Terorismul nu apare și nu se manifestă în țări cu o istorie pașnică, slab populate și cu intelectualitate care nu suferă de elitism (Elveția, Austria, Suedia), ci, de regulă, în țările catolice și musulmane, unde misticismul, este mai pregnant decât în cele protestante; terorismul își poate alege țările-țintă și după alte criterii, impuse din exterior. În acest sens, pot fi menționate forțele rusești de cercetare-diversiune SPETNATZ, din subordinea GRU, deosebit de active în ultimii ani pe plan extern în spațiul ex-sovietic. Din cele prezentate se pot reține următoarele aspecte generale: mai întâi apare terorismul de stânga și apoi, ca o contrapondere, cel de dreapta (Italia, Turcia, Argentina, Brazilia, Guatemala); terorismul nu se bucură de colaborarea populației, organizațiile fiind reduse din punct de vedere numeric, formate cu precădere din studenți sau foști studenți; în organizațiile teroriste nu există muncitori și țărani; terorismul este susținut, mai ales, de intelectuali, dar numai până la un punct; eficacitatea terorismului este neînsemnată.

Teroriștii sunt foarte atrași de asasinat, considerând că prin acest procedeu măresc apreciabil forța mesajului pe care îl transmit societății, atunci când crima nu constituie un scop în sine. În locul unui polițist, unui judecător, ziarist sau întreprinzător ucis va veni un altul, dar asasinatul va lansa un mesaj societății asupra a ceea ce se poate întâmpla oricărui membru al categoriei sociale respective. Prin metodele folosite teroriștii urmăresc crearea unui climat destabilizator. De regulă, ei nu au un plan de perspectivă pentru cazul în care survine o asemenea destabilizare. De aceea, lovesc unde pot, când pot, pe cine pot. Lovesc în orb, lovesc pentru a lovi. Ei doresc să înlocuiască dialogul politic cu dialogul gloanțelor, să transforme o situație politică în situație militară, iar confruntările politice, electorale, parlamentare să le înlocuiască cu confruntări teroriste, cu acțiuni armate. În acest scop, ei urmăresc ca prin acțiunile lor să provoace statul pentru a lua măsuri polițienești, de constrângere, creându-se astfel o atmosferă similară cu cea de război. Această intenție explică și caracterul provocator, cruzimea metodelor lor. Atunci când statul ia măsurile necesare de combatere, teroriștii încearcă să se erijeze în apărători ai libertăților populației și nu ezită chiar să solicite intervenția străină.

¹¹¹ Cf. Arădăvoaicei Gh., Iliescu D., Niță D., Terorism, antiterorism, contraterorism, Editura Antet, București, 1997, p. 11-20.

Analizându-se orientările terorismului, se constată că acesta a preluat opoziția față de capitalism și proslăvirea violenței, a centralismului. Teroriștii au preluat și de la Mao lozinca "acum și aici". Ei nu sunt dispuși să mai aștepte instaurarea și consolidarea comunismului și tot de la Mao au mai luat voluntarismul, iar de la anarhiști, principiul priorității acțiunii. Terorismul are două scopuri, primul constă în a face insuportabilă viața pentru cetățeanul de rând, iar cel de-al doilea de a crea un climat distructiv. Detaliind însă analiza pe baza manifestărilor de până acum, mai pot fi menționate și alte scopuri: identificarea cu sentimentele publicului (ale unei părți a lui, cel puțin); distrugerea echilibrului și armoniei, din relațiile sociale, alegându-și ca ținte personalități de conducere; încălcarea legilor de bază ale societății; imprimarea impresiei de vinovăție (pentru teroriști nu există nevinovați; cei care nu luptă împotriva sistemului sunt vinovați de complicitate pentru existența lui); lichidarea fizică sau izolarea prin teamă a factorilor de conducere ai sistemului, a reprezentanților și organelor acestuia; formarea unei ierarhii paralele a terorii; teroriștii au avantajul că nu respectă și nu recunosc nici o lege; obligarea la ajutor, ca rezultat al fricii ce o provoacă; teroriștii pretind să fie ajutați de indivizi sau societăți, ajutor ce le este acordat de teama consecințelor unui eventual refuz; crearea sentimentului neputinței societății, a ordinii de drept; lovind când într-un loc, când în altul, teroriștii urmăresc să creeze impresia că pot lovi oricând și oriunde, că societatea este incapabilă să-i protejeze pe cetățeni.

De asemenea, prin acțiunile lor, teroriștii mai urmăresc: să intre în politică prin forță (sub forma "partidului înarmat"); atragerea clasei muncitoare într-un război civil, așa cum a fost cazul grupării Brigăzilor Roșii din Italia; zădărnicierea încercărilor de a ameliora societatea, negând orice posibilitate de a realiza o îmbunătățire a situației, o creștere a nivelului de trai pe cale pașnică; destabilizarea sau consolidarea puterii, corespunzătoare etapei prin care trece fiecare țară. Cât privește obiectivele, pentru teroriști nu există oameni nevinovați, fie că servesc la funcționarea sistemului, fie că sunt pasivi, în ambele cazuri pot fi obiective de lovit. Astfel, Brigăzile Roșii l-au împușcat pe profesorul arhitect Sergio Lenzi, în 1980, numai pentru faptul de a fi proiectat construcțiile unor noi închisori. După criteriul obiectivelor de lovit, terorismul îmbracă o sumedenie de aspecte: în masă sau în orb, împotriva tuturor (un terorist care plasează o bombă într-un restaurant, într-un hotel, cafenea, parc etc.); cu obiectiv prestabilit; selectiv (împotriva reprezentanților unei anumite clase sau categorii sociale). Prin acțiunea în sine, se urmărește, de regulă: înspăimântarea, crearea panicii (corespunde terorismului în masă sau în orb); avertizarea (se plasează, de exemplu, o bombă într-un loc frecventat de americani, cu semnificația afară cu bazele americane); atragerea atenției opiniei publice (ca în cazul terorismului selectiv). Teroriștii își aleg cu atenție victimele, momentele în care să

lovească și condițiile în care să acționeze, pentru a da sens politic activității lor. Astfel, ei lovesc un medic, atunci când în prim-planul preocupărilor opiniei publice se află problema sănătății.

În legătură cu tacticele terorismului, încă din 1881, ziarul francez "L'etendard revolutionnaire" scria: "Un bun principiu al subversiunii este luarea de ostatici, distrugerea adversarului în locuința sa, smulgerea capitalului, folosirea unor metode științifice". Teroriștii au înțeles că, în prezent, guvernării depind de opinia publică. Din această cauză ei caută să dea lovituri spectaculoase, pentru a obține ralierea opiniei publice și, prin ea, să facă presiuni asupra guvernanților spre a da înapoi în fața teroriștilor și a-i desconsidera astfel prin mijloacele de informare în masă. Teroriștii urmăresc, de asemenea, să-și facă o reclamă gratuită prin presă, radio și televiziune. Publicitatea le asigură un anumit avantaj psihologic, mai ales atunci când urmăresc obținerea eliberării unui terorist, crearea îngrijorării față de soarta ostaticilor, susținerea unor campanii de presă antiguvernamentale. Tactica lor constă în "propaganda prin fapte" și în străduința de a atrage atenția asupra activității teroriste. Organizațiile teroriste au grijă ca toți membrii lor să știe să fabrice o bombă, un amestec incendiar, să distrugă o mașină. Cei proaspăt recrutați sunt puși să jefuiască, să spargă bănci, pentru a obține banii necesari în vederea efectuării acțiunilor teroriste. De asemenea, unii din ei comit acte de piraterie împotriva unor aeronave, nave, altor mijloace de transport public.

Teroriștii își găsesc pretutindeni sprijinitori care le justifică, le proslăvesc acțiunile acestor "martiri contemporani". O atracție deosebită o exercită terorismul în rândurile intelectualilor. Desigur, nu toți intelectualii sunt atrași de terorism. Terorismul este însă, în mod sigur, deosebit de atractiv pentru semidocti. Ei cred că teroriștii, deși fac și greșeli, sunt animați de cele mai bune intenții, doresc instaurarea unei lumi mai bune. În Europa Occidentală, o asemenea poziție se bucură de sprijinul unor cercuri restrânse de intelectuali, situația fiind alta în țările subdezvoltate și chiar în unele cu dezvoltare medie. Uneori extrema dreaptă manifestă simpatie față de teroriștii de stânga, având în comun ura față de democrație. Dar sunt și mulți intelectuali care se pronunță împotriva teroriștilor, atât în Anglia, cât și în S.U.A., spre deosebire de cei care încearcă să-i apere, fiind gata să le ofere informații. Alți simpatizanți ai teroriștilor sunt cei care îi dotează, îi finanțează, le procură arme și bani, le asigură legătura cu exteriorul. Acești colaboratori indirecti ai teroriștilor sunt, de regulă, ziariști, juriști, profesori, ofițeri.

Spre deosebire de vechii teroriști ruși care urmăreau uciderea țarului sau cel puțin a unor persoane din anturajul lui, cei de azi urmăresc ținte vulnerabile, pentru ca ei să fie în siguranță. Teroriștii evită să lovească obiective protejate, știind că statul nu poate asigura protecția tuturor cetățenilor. Obiectivele teroriștilor sunt simbolurile ordinii de drept, cum ar

fi: Parlamentul, sindicatele, alegerile, tribunalele, partidele considerate că acționează pentru menținerea orânduirii existente, pentru îndepărtarea momentului revoluției. Războiul teroriștilor împotriva orânduirii are un caracter total, toți membrii societății sunt implicați. În războiul lor nu există combatanți și necombatanți.

Pentru epoca modernă data de 11 septembrie 2001, reprezintă un moment de răscruce al războiului inegal purtat de forțele extremiste împotriva marilor puteri economice și militare. Astfel, prin deturnarea a mai multor avioane, teroriștii au lovit și prăbușit turnurile gemene de la World Trade Center, simbolul și mândria Americii dar și a finanțelor mondiale, însemnând o revoluție cu privire la amploarea loviturilor teroriste. Dacă până la acel moment de cotitură în istoria umanității, organizațiile teroriste vizau ținte modeste, ori medii, după simbolica dată de 11 septembrie 2001, loviturile teroriste au căpătat o mai mare amploare, dacă nu prin mărimea și importanța obiectivelor atacate, măcar prin numărul ridicat al victimelor acțiunilor teroriste.

După căderea turnurilor, statul american, cu o puternică susținere din partea opiniei publice, dar și a majorității statelor lumii, a pornit o puternică ofensivă împotriva țărilor bănuite că ar fi generatorare de acte de terorism, prin finanțarea lor dar și prin acordarea de sprijin logistic și uman. Prima ofensivă împotriva terorismului, implicit împotriva unor astfel de state, a constituit-o regimul taliban de la Kabul, apoi Irak-ul. Cu alte cuvinte, violenței cu care au fost săvârșite actele de natură teroristă de pe teritoriul S.U.A., i s-a răspuns tot cu o puternică lovitură, fără a se înțelege cauzele generatoare a actelor de terorism și soluționarea pașnică a acestora. În consecință, problema terorismului nu a fost nici pe departe soluționată prin această modalitate. Acest tip de abordare nu a făcut decât să atragă și mai multă ură și resentimente în rândul populației frustrate, care mereu va găsi voluntari pentru acțiuni teroriste. Mai mult, observând brutalitatea cu care s-a răspuns agresiunii de natură teroristă, dar și numărul mare de pagube și victime colaterale generate de acest conflict, susținerea din partea opiniei publice a acțiunilor militare, împotriva grupărilor teroriste din Irak și Afganistan, este în continuă scădere.

De asemenea, după data de 11 septembrie, începând cu America, toate statele democratice, prin pachete de legi, au încercat întărirea securității acestora și protejarea statului de drept, prin pachete legislative și înființarea de instituții care să lupte pentru prevenirea și combaterea unor viitoare agresiuni de natură teroristă. Prin aceste măsuri, născute din dorința de a proteja ceea ce noi numim democrație și statul de drept democratic, au fost încălcate tocmai aceste valori, limitându-se multe din drepturile și libertățile noastre câștigate de-a lungul secolelor de către strămoșii noștri.

Din cele prezentate, rezultă că scopul general al acțiunilor teroriste constă în dezmembrarea societății. Prin activitatea lui, teroristul urmărește să împingă societatea spre revoluție, dar nu așteaptă apariția stării revoluționare, ci o provoacă, încercând să convingă lumea să nu mai aibă încredere în orânduirea respectivă, în modul de viață existent și implicit nevoia ca statul să adopte norme legislative contrare drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor.

Se impune necesitatea creării unor planuri și măsuri de contracarare a acțiunilor teroriste, cu riscul de a se aduce astfel o atingere a libertăților democratice, neexistând în prezent o altă soluție fiabilă de combatere a acestei „boli” a societății, care amenință tot mai mult, într-un ritm alarmant, normalitatea vieții noastre de zi cu zi.

Se poate pune întrebarea, dacă, terorismul a câștigat sau va câștiga războiul etern cu societatea, având drept consecință îngrădirea drepturilor și libertăților fundamentale pe care le-am dobândit cu sacrificii, de-a lungul timpului, după cum istoria a arătat-o. Drepturi și libertăți îngrădite în acest moment sau pe viitor, cu scopul de a se asigura un climat de normalitate, atât de necesar, pentru ca noi, cetățenii unei națiuni, să putem exista și coexista într-o societate reală, sănătoasă și funcțională în același timp, conform voinței noastre colective (majoritare) și nu a voinței unor grupuri, indivizi, entități minoritare și izolate, care nu ar putea reprezenta interesele unei țări, a unui popor.¹¹²

Concluzii

Pe acest fond, strategiile de securitate trebuie îmbunătățite fundamental, luând în calcul includerea de noi măsuri legislative pentru limitarea acțiunilor teroriste, plecând de la combaterea cauzelor care îl generează, și în final să conducă la consolidarea siguranței naționale a fiecărui stat. Având în vedere faptul că statele lumii își canalizează eforturile în identificarea și implementarea în sistemul legislativ a soluțiilor adecvate pentru eradicarea fenomenului terorist,

¹¹²A se vedea Patriot Act – promulgată la data de 26 10 2001 de George W. Bush. Prin această lege votată de congresul american în numai 45 de zile după evenimentele din 11 sept 2001, prin care America a fost zguduită de atacuri teroriste, s-au acordat puteri depline F.B.I.-ului cu privire la interceptarea convorbirilor telefonice, de e-mail-uri și de percheziții domiciliare fără necesitatea vreunei autorizație prealabile. De asemenea, s-a acordat puteri depline acestei instituții de a avea acces la înregistrările medicale personale, a taxelor și impozitelor, cărțile împrumutate sau cumpărate de cetățeni dar și cercetări secrete de persoane fără a le fi aduse la cunoștință învinuirile, doar pe baza informațiilor că ar putea fi descoperite astfel acte, fapte sau rețele de terorism. Toate aceste măsuri fiind instituite cu un singur scop: protecția societății și a cetățenilor săi de viitoarele amenințări de orice natură și formă.

Legea Patriot Act, se regăsește astăzi sub o formă sau alta, adoptată sau în curs de adoptare de către societățile din lumea democrată, în legi menite a ne proteja de un eventual atac terorist, în defavoarea drepturilor și libertăților noastre garantate de statul de drept democratic. Spre exemplu, pentru o mai bună înțelegere a fenomenului, a se vedea Legea 298/2008 adoptată de Parlamentul României, privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului. În prezent această lege din România a fost declarată neconstituțională de către Curtea Constituțională. Reprezintă o victorie a democrației și a statului de drept democratic.

România, în condițiile apartenenței la NATO și UE, și-a amplificat eforturile de contracarare a acestui “flagel” atât pe plan internațional cât și intern. Mai mult țara noastră participă activ alături de marile puteri ale lumii, în cele mai importante teatre de operații în lupta antiteroristă, ceea ce ar putea duce la schimbarea României dintr-o țară de tranzit, într-o țată țintă pentru viitoarele atacurilor teroriste.

Aceste eforturi vizează alăturarea României la coaliția internațională și intensificarea măsurilor de actualizare a cadrului legislativ la acquis-ul comunitar.

Bibliografie:

- Ioan V.Maxim, Terorismul: cauze, efecte și măsuri de combatere, Editura Politică, București, 1989
- Victor Duculescu, Diplomația secretă, Editura Europeană, București, 1992
- Ion Bodunescu, Terorismul – fenomen global, Casa editorială Odeon, București, 1997
- Arădăvoaicei Gh., Iliescu D., Niță D., Terorism, antiterorism, contraterorism, Editura Antet, București, 1997
- Florin Dumitrescu, Ioan Gaborean, Maria Voinea, Mihaela Prună, Terorismul înainte și după Bin Laden, Editura Mediauno, București, 2001
- Yohu Alecsander, Terorismul internațional – perspective regionale și globale, Editura Nemira, 2000
- Costică Voicu, Georgeta Ungureanu - "Introducere în criminologia aplicată" - Editura Universul Juridic 2004
- Costică Păun, Gheorghe Nistoreanu - "Criminologie" - Editura Europa Nova, București 2000
- Revista Drept militar și dreptul războiului
- Revista Pro Patria